

Міністерство освіти і науки України

Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна

Катедра медіакомунікацій

ЗАТВЕРДЖУЮ

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

КІНОМИСТЕЦТВО

рівень вищої освіти другий (магістерський)

галузь знань 06 – «Журналістика»

спеціальність 061 – «Журналістика»

освітньо-професійна програма «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

вид дисципліни обов'язкова

факультет соціологічний

2022 / 2023 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження Вченою радою соціологічного факультету Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна

15 червня 2022 року, протокол № 7

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ: Дмитрій ПЕТРЕНКО, доктор філософських наук,
професор катедри медіакомунікацій;

Дмитро КОНОВАЛОВ, кандидат філософських наук,
доцент катедри медіакомунікацій

Програму схвалено на засіданні катедри медіакомунікацій

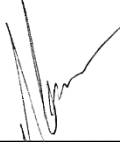
Протокол від 14 червня 2022 року № 5

В. о. завідувача катедри медіакомунікацій

_____ Лідія СТАРОДУБЦЕВА

Програму погоджено з гарантом (керівником проєктної групи) освітньо-професійної програми «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

Гарант освітньо-професійної програми
(керівник проєктної групи)

_____ Лідія СТАРОДУБЦЕВА

Програму погоджено науково-методичною комісією соціологічного факультету

Протокол від 21 червня 2022 року № 10

Голова науково-методичної комісії соціологічного факультету

_____ Юлія СОРОКА

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни «Кіномистецтво»
складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки
другого (магістерського) рівня
спеціальності 061 – «Журналістика»
освітньо-професійної програми «Аудіовізуальні медіа та цифрова журналістика»

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Мета викладання навчальної дисципліни: ознайомлення студентів із історією та теорією кінематографа, методами сучасних кінодосліджень, принципами і прийомами кінорежисури та кіновиробництва. Дисципліна має переваги і можливості для опанування не тільки ґрунтовними теоретичними знаннями з історії кіно та сучасних кінодосліджень, але й практичними навичками зі створення студентами власних кінопроектів.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни: оволодіння вмінням створювати аудіовізуальний контент, розробляти стратегії медіапроекування у галузі кіновиробництва; вміння створювати інноваційні медіапроекти в галузі аудіовізуальних медіа, опанування фундаментальними знаннями з основ кіномистецтва.

1.3. Кількість кредитів: 5 кредити

1.4. Загальна кількість годин: 150 годин

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
Обов'язкова	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
1-й	1-й
Семестр	
2-й	2-й
Лекції	
16 год.	6 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	10 год.
Лабораторні заняття	
0 год.	0 год.
Самостійна робота	
102 год.	134 год.
Індивідуальні завдання	
0 год.	

1.6. Заплановані результати навчання: сформувати уявлення про засади та головні характеристики кінематографа в контексті візуальної культури; опанувати знаннями у галузі історії та теорії кінематографа; вміти орієнтуватися в основних напрямках і трендах сучасного кіно; оволодіти низкою методів сучасних кінодосліджень; вміти аналізувати творчість класичних і сучасних кінорежисерів в контексті загальної еволюції кіномови ХХ – початку ХХІ ст.; знати принципи і прийоми кінорежисури і кіновиробництва, форми і моделі фінансування кінопроектів, особливості реалізації проекту, маркетингові стратегії та шляхи фестивального просування кінопроектів; вміти розробляти синопсис, тритмент, режисерський сценарій фільму, створювати власні кінопроекти.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми, здобувачі повинні набути такі програмні компетентності та результати навчання:

Загальні компетентності

- ЗК 1 Здатність генерувати нові ідеї та ініціювати створення власних проєктів, креативність
- ЗК 2 Здатність застосовувати теоретичні знання в практичній діяльності, екстраполювати засвоєні знання до нових ситуацій
- ЗК 6 Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями, прагнення до саморозвитку
- ЗК 7 Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел
- ЗК 8 Здатність бути критичним і самокритичним
- ЗК 9 Здатність до адаптації, гнучкість
- ЗК 10 Здатність самостійно виявляти та вирішувати проблеми в професійній діяльності
- ЗК 11 Здатність працювати в команді, комунікабельність, відкритість до діалогу, вміння висловлювати й обґрунтовувати свою громадянську позицію
- ЗК 12 Цінування та повага різноманітності та мультикультурності, усвідомлення рівних можливостей та гендерних проблем
- ЗК 13 Здатність працювати на демократичних засадах у відповідності до етичних і правових норм, правил і документів
- ЗК 14 Здатність діяти соціально відповідально та свідомо

Фахові компетентності

- ФК 1 Володіння базовими знаннями в галузі сучасних інформаційних технологій, комунікативістики, концепцій інформаційного суспільства, аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики, володіння теоретико-методологічними підходами до системного аналізу медіа
- ФК 2 Вміння впроваджувати в інформаційну діяльність новітні медіатехнології, принципи і прийоми роботи в конвергентному нюзрумі
- ФК 3 Вміння створювати аудіовізуальний контент, розробляти стратегії медіапроекування та аналізувати комунікативний простір аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики
- ФК 5 Вміння застосовувати інформаційні та комунікаційні інтернет-технології в професійній діяльності, користуватися технічними засобами збору, зберігання й обробки інформації, уміти працювати з інформацією в соціальних мережах
- ФК 6 Володіння специфікою різних видів аудіовізуального медіадискурсу з метою ефективного виконання професійних завдань
- ФК 7 Вміння створювати інноваційні медіапроекти в галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики
- ФК 9 Вміння подавати інформацію в різних мультимедійних форматах, поєднувати аудіальні, візуальні та текстуальні складові медіаповідомлення, володіння сучасними інструментами аудіовізуальної комунікації

Програмні результати навчання

- ПРН 4 Опанувати фундаментальними знаннями з основ фотомистецтва (цифрова фотозйомка, постобробка фотографій), кіномистецтва (історія та теорія кіно, кінорежисура й кіновиробництво) та телемистецтва (інтерв'ю, робота в кадрі)

- ПРН 8 Уміти генерувати нові ідеї та ініціювати створення авторських проєктів, екстраполювати засвоєні знання до нових ситуацій, вміти створювати інноваційні медіапроєкти в галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики
- ПРН 9 Уміти вчитися і оволодівати сучасними знаннями, прагнути до саморозвитку, вміти здійснювати пошук, оброблення та аналіз інформації з різних джерел
- ПРН 10 Набути навички самостійної роботи, виявляти ініціативу та підприємливість, бути критичним та самокритичним, вміти самостійно виявляти та вирішувати проблеми в професійній діяльності, демонструвати здатність до управління та планування часу, володіти основами організаційного та комунікаційного менеджменту
- ПРН 11 Уміти працювати в команді, бути комунікабельним, відкритим до діалогу, володіти культурою мовлення, вміти висловлювати й обґрунтовувати свою громадянську позицію
- ПРН 15 Застосовувати набуті теоретичні базові та інструментальні знання для управління інформаційними процесами та розв'язання практичних завдань у галузі аудіовізуальних медіа та цифрової журналістики в умовах сучасного медіавиробництва, змістовно інтерпретувати отримані результати
- ПРН 16 Уміти подавати інформацію в різних мультимедійних форматах, володіти навичками трансмедійного сторітелінгу, створювати аудіоподкасти, візуалізувати інформацію, поєднувати аудіальні, візуальні та текстуальні складові медіаповідомлення, володіти сучасними інструментами аудіовізуальної комунікації та цифрових медіа
- ПРН 18 Спілкуватися державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, володіти лексиконом професійної іноземної мови, вміти працювати в міжнародному контексті, діяти соціально відповідально та свідомо, бути відповідальним за якість виконуваної роботи

Викладання дисципліни передбачає елементи дистанційного навчання у зв'язку з необхідністю дотримання норм епідеміологічної безпеки згідно з постановою Кабінету Міністрів України від 11 березня 2020 року № 211 «Про запобігання поширенню на території України гострої респіраторної хвороби COVID-19, спричиненої коронавірусом SARS-CoV-2». Платформами дистанційного навчання є Zoom, Telegram і Google Apps.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Історія та теорія кінематографа

Тема 1. Кінематографічне повідомлення

Кінематограф в контексті семіологічних досліджень. Кінематографічне повідомлення. Проблеми членування кінематографічного коду. Потрійне членування. Полеміка У. Еко та П. П. Пазоліні. Денотація в художньому фільмі (К. Метц). Синтагматика фільму за К. Метцем. Мова, фільм і дискурс у дослідженнях М. Коліна. Кодування та декодування кінематографічного повідомлення в дослідженнях кіно С. Голла та Д. Морлі. Кінематограф та ідеологія (Ж.-Л. Бодрі, Ж.-Л. Комоллі). Фотографічний та кінематографічний образ.

Тема 2. Комунікативний кінообраз

Концепція комунікативного образу та критика семіотики візуальності. Поняття афективного образу. Концепція *punctum*'а та *studium*'а у пізніх візуальних дослідженнях Р. Барта та її вплив на кінотеорію. Дослідження колективних кінообразів-афектів у роботах представників Російської антропологічної школи (В. Подорога, О. Аронсон). Концепції образу у французькій філософії (Ж. Дерріда, Ф. Лаку-Лабарт, Ж.-Л. Нансі) та їх імплікації

у кінотеорії. Нерепрезентативний образ у концепції кіно М. Ямпольського. Доктрина образу-поза-образом Ф. Нейра.

Тема 3. Семіологічні та психоаналітичні кінотеорії

Кінематограф в контексті семіологічних досліджень. Психоаналітичні концепції кіно. Поєднання семіології та психоаналізу в кінотеорії К. Метца. Концепція «шву» Ж.-А. Міллера, Ж.-П. Одара та С. Гіза. Застосування психоаналізу Ж. Лакана до аналітики кіно в дослідженнях люблянської школи психоаналізу (М. Долар, С. Жижек, А. Зупанчич).

Тема 4. Наративні теорії кіно

Наративні стратегії в кінематографі (А. Греймас, Ж. Женнет, Р. Белур, Д. Бордуел, С. Гіз). Концепції монтажу (Д. В. Гріффіт, С. Ейзентштейн, Л. Кулешов, Д. Вертов, Ж. Епштейн, Ж. Віго, Р. Брессон, А. Тарковський та ін.) та їх наратологічні інтерпретації. Кінонарація і візуальне задоволення в гендерній теорії кіно Л. Малві. Бажання і наратив у феміністських дослідженнях кіно Т. де Лауретіс.

Тема 5. Народження кіно і винахід кіномови

Народження кіно. Генеза, основні етапи та тенденції розвитку кінематографа першої половини ХХ ст. Німецький експресіонізм в кіно: між світлом і темрявою. Радянський кінематограф 1920-х: політика проти естетики. Французький кіноавангард 1920-х: образ-рух. Поетика кіноавангарду. Тоталітарний кінематограф 1930-х: образ на службі ідеології.

Тема 6. Історико-кінематографічні рефлексії: кейси і персоналії

Психоаналіз в кіно: випадок Альфреда Гічкока. Орсон Уеллс і відкриття образу-часу. Італійський неореалізм: нова соціальна кінооптика. Лірична абстракція і кінематограф (Штернберг, Дрейер, Брессон). Італійське кіно 1960-70-х: образ-мрія, образ-спогад. Італійське кіно 1960-70-х: на межі людського. Новий погляд американського кіноавангарду (від Майї Дерен до Стена Брекіджа). Французька Нова хвиля: оновлення кіномови. Занурення в історію і теорію кінематографа, що будується навколо ряду особливих кейсів – фільмів, які привнесли нові рішення в поетику кіно, відкрили нові можливості для кінооповіді та прочертили нові шляхи як для глядацького сприйняття, так і для філософських і культурологічних рефлексій.

Тема 7. Мистецтвознавчі студії кінематографа

Ігрове кіно в контексті аудіовізуального мистецтва. Етимологія, генеза, основні етапи та тенденції розвитку кінематографа. Кінематограф в контексті мистецтвознавчих досліджень. Мистецтвознавчий інструментарій кінодосліджень. Visual studies як нова дослідницька парадигма кіно. Кінематограф в добу масового відтворення. Кінематограф в контексті еволюції оптичних медіа. Кінематограф та становлення візуальної антропології. Кінематограф та культурна обумовленість візуальної перцепції. Візуальна культура як мова. Кінообраз і знак. Риторика кінематографічного образу. Традиційний і технологічний образ. Мова, фільм і дискурс. Мистецтвознавчі концепції кінематографа. Творчість класичних і сучасних кінорежисерів в контексті еволюції кіномови ХХ – початку ХХІ ст.

Тема 8. Мистецтво кінооповіді

Наративні стратегії в кінематографі (А. Греймас, Ж. Женнет, Р. Белур, Д. Бордуел, С. Гіз). Концепції монтажу (Д. В. Гріффіт, С. Ейзентштейн, Л. Кулешов, Д. Вертов, Ж. Епштейн, Ж. Віго, Р. Брессон, А. Тарковський та ін.) та їх наратологічні інтерпретації. Кінонарація і візуальне задоволення в гендерній теорії кіно Л. Малві. Бажання і наратив у феміністських дослідженнях кіно Т. де Лауретіс.

Тема 9. Образ-рух

Фотографічний та кінематографічний образ. Специфіка «ситуації кіно» (А. Бадью). Концепція образу А. Бергсона та теорія кіно Ж. Дельоза. Інтерпретація понять «кадр»,

«план» і «монтаж» в дослідженнях Ж. Дельоза. Депсихологізація кінематографічного образу. Поняття «образ-рух» у контексті полеміки Ж. Дельоза з феноменологічними концепціями сприйняття та кінообразу. Різновиди образу-руху: образ-перцепція (П. П. Пазоліні, Е. Ромер, Ж. Гремійон, Ж. Віго, Д. Вертов), образ-емоція (К. Дрейер, Й. Штернберг, Р. Брессон, Д. Гріффіт, С. Ейзенштейн, І. Бергман), образ-дія (К. Відор, Н. Рей, Л. Бунюель, Д. Гріффіт, С. де Мілл, Е. Любич, С. Ейзенштейн). Кінематограф А. Гічкока та межі образу-руху. Кінематографічна репрезентація простору.

Тема 10. Образ-час

Кінематографічна репрезентація часу. Синхронія і діахронія. Час і кіно в концепції З. Кракауера. Виникнення образу-часу як наслідок внутрішньої еволюції кіно (Ж. Дельоз). Образ-рух і образ-час. Монтаж як непряма репрезентація часу. Теорія образу-часу А. Тарковського. Оптичні та звукові ситуації в кіно та їх протилежність сенсомоторним. Опсигнуми і сонсигнуми (Я. Одзу, М. Антоніоні, Р. Росселліні, В. Де Сіка, Ж.-Л. Годар). Образ-марення (Л. Бунюель, Р. Клер, Д. Манкевич, Д. Льюїс) та образ-кристал (Ж. Ренуар, Ф. Фелліні, О. Велс, А. Рене, А. Роб-Грійє, Д. Лінч). Автономія звукового та візуального образів.

Тема 11. Режисерські стратегії ігрового кіно: між Заходом і Сходом

Стратегія Годара: кінематограф і його двійник. Погляд Інгмара Бергмана: людське, занадто людське. Кінематограф на межі. Випадок Фассбіндера. Нове німецьке кіно: авторські стратегії. За кривому шляху сюрреалізму (від Бунюеля до Ходоровського). Нова хвиля в Східній Європі: кінематограф проти диктатури. British new wave: фільми розсердженого покоління. Nubeu bagu в Японії: від екзотики до деконструкції. «Новий Голлівуд»: зліт і падіння. Стенлі Кубрик і погляд Іншого. «Чорна хвиля» і балканський стиль в кіно. Неохайне необароко (Каракс, Беннекс, Бессон). Поезія образу: випадок Параджанова. Українське поетичне кіно: образ і політика. Тарковський і після. Метафізика часу. Постмодернізм в кіно. Культурне кіно і зміщення ієрархій. Пітер Грінуей: час деконструкції. Девід Лінч: поезія хаосу. «Глибока глотка» і народження арт-порно. Шляхи кінематографа Арабського Сходу: порушуючи традицію. Азіатське кіно: лінія споглядання. Азіатське кіно: лінія насильства.

Тема 12. Після постмодерну: кінематограф в пошуках реальності

Після постмодерну: кінематограф в пошуках реальності. Бела Тарр: кінематограф присутності. Міхаель Ханеке: банальність зла. Ларс фон Трієр: від постмодерну до трансгресії. Нове політичне кіно. Постдокументалістика: між художнім і документальним. Нова французька екстремальність (Дені, Ное, Дюмон, Гранрійє). Нелінійні траєкторії кінодосліджень за різними пластами кінопрактики, уявна карта для дрейфінгу за кінообразами, позбавленими ієрархій. Тут можуть зустрітися Орсон Уеллс і Ед Вуд молодший, Жиль Дельоз і П'єр-Паоло Пазоліні. Зняття дистанцій між слухачами / глядачами і фільмами інших епох: Карл Теодор Дрейер і Жан Епштейн – такі ж наші сучасники, як Ларс фон Трієр і Філіп Гранрійє.

Розділ 2. Кінорежисура і кіновиробництво

Тема 1. Кінорежисура: історія, теорія, практика

Кінорежисура: ключові поняття, концепції, кейси. Специфіка режисури документального та ігрового кіно. Кіносценарій і кінодраматургія. Особливості драматургії фільму. Жанроформи сучасного авторського кіно. Засоби художньої виразності кінематографа. Естетичні особливості фільму. Символ та образ в кіно. Особливості операторської майстерності та роботи зі звуком у фільмі. Особливості кіномонтажу. Художня оповідність у документальному кіно. Робота режисера з героєм, монтажними конструкціями та їхньою специфікою. Історія і тенденції розвитку авторського кіно. Web-documentary і трансмедійна

документалістика. Спектр фільмів-переможців престижних кінофестивалів. Режисер і продюсер кіно. Режисерський стиль в кінематографі.

Тема 2. Процеси кіновиробництва

Етимологія, генеза, визначення термінології, основні етапи та тенденції розвитку кіноіндустрії. Еволюція кіноіндустрії. Кіновиробництво та його основні етапи. Творчий і виробничий етапи реалізації кінопроектів. Сучасний аудіовізуальний ринок. Історія, передумови і сучасний стан виробництва кінопродукції. Визначення, основні характеристики і вимоги до кінопродукції. Сучасний кінопроцес та ринок кіноконтенту в Україні, Європі та світі. Спільні риси та особливості. Міжнародне та українське законодавство в галузі кіновиробництва. Поняття національного фільму. Чотири основних ланки кінобізнесу: виробництво, дистрибуція, медіаринок, глядач. П'ять етапів виробництва фільму: development, pre-production, production, post-production, distribution. Особливості сучасного українського кіновиробництва.

Тема 3. Пошук історії для проекту фільму

Режисер та режисерський щоденник. Інвентаризація особистих історій. Пошук героя. Захоплююча історія і усвідомлення конфлікту. Поняття універсальних цінностей: історії, які розуміють всі. Дослідження теми фільму. Прийоми розвитку сюжету. Головний «двигун» фільму. Чотири головних питання: 1. Пояснити, навіщо потрібен ваш фільм? 2. Яких універсальних цінностей він торкається? 3. Чому ви кращий режисер для цього фільму? 4. Хто ваша аудиторія? Основні прийоми перевтілення історії у сценарій: 1. Фільм із закадровим голосом. 2. «Кіноправда». 3. Пряме спостереження. 4. Фільм від першої особи.

Тема 4. Створення та розвиток синопсису та тритменту

Як дивитися фільми. Щоденник переглянутих фільмів. Аналіз структури фільму. Цитування і плагіат. Поняття синопсису. Розкадровка і монтаж референсів. Варіанти відкриваючого кадру, з чого почати? Що буде відбуватися у фільмі? Основні позиції головного героя. Яка передбачається кульмінація? Який фінал фільму?

Тема 5. Перший знімальний день

Поняття тритменту. Встановлення візуальних можливостей теми і матеріалу. Стиль зйомки. Композиція кадру і композиція фільму. Пори року. Метафоричні алюзії. Створення атмосфери фільму. Метафора в створенні образу персонажів. Ритм візуального оповідання. Створення різноманітного звукового ряду. Основні комплекти знімальної апаратури. Знімальний графік. Найбільш розповсюдженні помилки операторів. Монтаж під час зйомок. Коли багато матеріалу. Аналіз відзнятого відео. Організація архіву.

Тема 6. Монтажні структури у кінематографі

Монтаж і ритмічні структури. Створення першого монтажного варіанту фільму на папері. Трансформація початкового задуму. Сюжетна динаміка розвитку відношення героїв. Емоційна динаміка розвитку героїв. Трансформація характерів героїв. Затягненість / надлишковість експозиції. Епізод, який не рухає фільм. Таблиця функціональності епізодів. Сміслові провали і повернення назад. Закінчити епізод / закінчити фільм. Уточнення кульмінації. Усвідомлення варіантів фіналу. Декілька розв'язок або кінцевих епізодів. Невиправдані очікування глядачів. Чистовий монтаж. Розподіл сцен у необхідних місцях.

Тема 7. Продюсер і його роль в сучасному кінопроцесі

Основні моделі кінобізнесу і продюсування. Етимологія, генеза, основні тенденції розвитку продюсерського кіно. Місце продюсера в розвитку кіноіндустрії. Взаємодія продюсера із авторами фільму. Завдання продюсера на кожному етапі кіновиробництва. Організаційні форми виробництва аудіовізуального контенту. Особливості співпраці продюсера із дистрибуторами, кураторами фестивалівних програм. Особливості продюсування

документального кінопроєкту. Правові аспекти продюсування аудіовізуального контенту. Міжнародне та українське законодавство в галузі кіновиробництва. Поняття національного фільму. Методична база з виробництва фільмів за державною підтримкою. Відмінності між державною підтримкою та державним замовленням. Типи міжнародної копродукції. Особливості продюсування фільмів спільного виробництва. Європейська Конвенція про спільне виробництво.

Тема 8. Маркетингові стратегії продюсування документальних кінопроєктів

Бюджетування, фандрайзинг кінопроєкту. Основні джерела фінансування кінопроєкту. Визначення понять «бюджет», «кошторис». Визначення видів фінансування; головних статей витрат. Типи фінансових стратегій у продюсуванні кінопроєктів. Типологія фінансових стратегій на прикладі найбільш успішних фільмів. Головні правила створення бюджету кінопроєктів. Рекламна кампанія фільму. Формування прес-паketу кінопроєкту. Роль соціальних мереж у просуванні кінопроєкту. Основні, вторинні та альтернативні ринки аудіовізуального контенту. Фестивальний маркетинг. Маркетингова стратегія та промоція кінопроєкту. Фестивальний маркет як складова сучасного кінобізнесу. Кінофестивалі: 4 основних категорії. Особливості фестивального маркетингу. Нетворкінг, ринки проєктів, work in progress та інші ресурси продюсера.

Тема 9. Поняття сучасного продюсерського пітчінгу

Визначення понять «пітчінг», «продюсерський пітчінг». Пошуки цілеспрямованого фінансового партнерства на будь-якій стадії кіновиробництва. Європейський пітчінг як індустріальний інструмент. Поняття ко-продакшн маркетингу і фестиваль. Відмінність сценарного та продюсерського пітчінгу. Специфіка підготовки до продюсерського пітчінгу. Аналіз власної ідеї та рейтингу обраного жанру. Пошук статистики перегляду фільмів обраного жанру за віковою категорією. Обрання цільової аудиторії. Розробка документального кінопроєкту. Логлайн, синопсис, тритмент, кастинг, сторібордінг, режисерське звернення, producers' note. Усна, текстова та візуальна презентації аудіовізуального проєкту. Основні аспекти успішної презентації. Нетворкінг, ринки проєктів, work in progress та інші ресурси продюсера.

Тема 10. Головні складові продюсерського пітчінгу

Визначення поняття «логлайн» та його об'єм. Як сформулювати основну мету у логлайні. Основні питання під час написання логлайну: Хто діє? Чия історія? Що відбувається? В чому головна інтрига? Визначення конфлікту в історії. Визначення поняття «синопсис» та його об'єм. Елементи синопсису: зав'язка, поворотні точки, кульмінація, розв'язка. На відміну від логлайну, в синопсисі вже добре проглядається сценарна структура фільму. Контрольні питання під час створення синопсису: Про що історія? Хто головні герої? До чого вони прагнуть і чому? Які перешкоди стоять на їх шляху? Мотивація персонажів. Визначення поняття «тритмент» і його об'єм. Основні положення тритменту: локації, герої, методи зйомки, технічне оснащення, образний ряд. Види тритментів: оригінальний та презентаційний. Визначення поняття «мотивація». Роль мотивації під час розробки власного проєкту. Головні питання: Навіщо це мені? Чому мене турбує ця проблема? Чи зможу я реалізувати проєкт? Чому саме я можу це зробити?

Тема 11. Трейлер та постер документального кінопроєкту

Визначення поняття «трейлер». Його відмінності від «тизеру». Головні критерії та специфіка створення трейлера. Задачі режисера монтажу трейлерів – створення структури ролика, вибудовування сюжету, підбір музики і кадрів, монтаж, дизайн титрів. Типологія трейлерів. Види монтажу трейлерів. Головні аспекти постера: жирний заголовок, зрозумілий шрифт і унікальне повідомлення. Кольорова палітра та простий дизайн. Підготовка начерку. Обрання стилю. Фото на постері як встановлення контакту з глядачем.

Тема 12. Написання заявки на пітчінг-форум

Специфіка українських пітчінг-форумів: Держкіно, Kharkiv Meet Docs, Civil Pitch на Docudays UA, Одеський міжнародний кінофестиваль. Вимоги сучасного міжнародного пітчінгу. Специфіка міжнародних пітчінг-форумів: IDFA Forum, Dragon Forum, Baltic Sea Forum, Sundance Forum, Berlinale Young Talent Forum. Види грантових конкурсів. Особливості написання грантової заявки, критерії оцінювання. Грантові конкурси в Україні та міжнародні програми. Аналіз грантових конкурсів: Креативна Європа, Culture Bridges, Український культурний фонд. Головні вимоги грантових конкурсів документальних кінопроектів. Аргументація бюджету. Головні статі витрат: гонорари, технічне оснащення, знімальний період, постпродакшн, транспорт, непередбачені обставини, реклама та прокат.

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
		л	п с	лаб	інд	с. р.		л	п с	лаб	інд	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Історія та теорія кінематографа												
Разом за розділом 1	100	12	20	–	–	68	150	4	6	–	–	90
Розділ 2. Кінорежисура і кіновиробництво												
Разом за розділом 2	50	4	12	–	–	34	50	2	4	–	–	44
Усього годин	150	16	32	0	0	102	150	6	10	0	0	134

4. Теми семінарських і практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (денна форма навчання)	Кількість годин (заочна форма навчання)
	Розділ 1. Історія та теорія кінематографа	20	6
1	Кінематографічне повідомлення	2	–
2	Комунікативний кінообраз	2	–
3	Семіологічні та психоаналітичні кінотеорії	2	–
4	Наративні теорії кіно	4	2
5	Мистецтво кінооповіді	2	–
6	Образ-рух і Образ-час	2	–
7	Режисерські стратегії ігрового кіно: між Заходом і Сходом	2	2
8	Після постмодерну: кінематограф в пошуках реальності	4	2

	Розділ 2. Кінорежисура і кіновиробництво	12	4
1	Процеси кіновиробництва. Пошук історії для проєкту фільму	2	–
2	Створення та розвиток синопсису та тритменту. Монтажні структури у кінематографі	2	–
3	Продюсер і його роль в сучасному кінопроєкті	2	–
4	Маркетингові стратегії продюсування документальних кінопроєктів	2	–
5	Поняття сучасного продюсерського пітчінгу та його головні складові	2	2
6	Трейлер та постер документального кінопроєкту. Написання заявки на пітчінг-форум	2	2
	Разом	32	10

5. Завдання для самостійної роботи

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин (денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
1	Розділ 1. Історія та теорія кінематографа		
	Написання тексту-есе, присвяченого авторському режисерському стилю; дослідницький проєкт «Аналіз фільму»; підсумкове творче завдання: створення та презентація аудіовізуального есе за творчістю режисера (для студентів денної форми навчання), аналіз фільму видатного режисера (для студентів заочної форми навчання)	68	90
2	Розділ 2. Кінорежисура і кіновиробництво		
	Написання та оформлення заявки на документальний кінопроєкт; створення трейлера документального кінопроєкту	34	44
	Разом	102	134

6. Індивідуальні завдання

За дисципліною «Кіномистецтво» індивідуальні завдання не передбачені.

7. Методи навчання

Для ефективного викладання навчальної дисципліни застосовуються інноваційні мультимедійні технології та елементи таких інтерактивних методів навчання як zoom-сесії,

онлайн-дискусії та вебінари із залученням викладачів ЗВО з інших міст і країн, комунікативні тренінги, брейнсторм-семінари, практикуми-інтенсиви «in action», імерсивні воркшопи, практикуми з експериментального моделювання, медіаколовіуми, медіатоки, медіаквізи, онлайн-конференції та баркемпи, міні-пресконференції, медіадебати, онлайн-конкурси, медіатренінги в ігрових ситуаціях, що моделюють роботу журналістів у конвергентному ньюзрумі, медіастудії, пресцентрі тощо.

8. Методи контролю

Поточний контроль: усні опитування на заняттях за контрольними програмними питаннями поточної та попередніх тем; мікроконтрольні роботи, що проводяться на початку заняття; оцінювання ступеня активності студентів та якості їхніх відповідей на заняттях; тестові завдання.

Контроль виконання самостійних робіт: перевірка виконання творчих завдань (усна доповідь, есе, індивідуальні та колективні мультимедійні презентації).

Дві контрольні роботи: контрольна робота з розділу 1 «Історія та теорія кінематографа» (дослідницький проєкт «Аналіз фільму»), контрольна робота з розділу 2 «Кінорежисура і кіновиробництво» (написання та оформлення заявки на документальний кінопроєкт).

Підсумковий контроль (екзамен): теоретичне випробування; презентація та захист творчих завдань (аудіовізуальне есе за творчістю режисера та трейлер документального кінопроєкту); перевірка рівня засвоєння студентами теоретичного та практичного навчального матеріалу в цілому, вміння студента використовувати теоретичні знання при виконанні практичних завдань.

Приклад екзаменаційного завдання

1. Історія та теорія кінематографа:
 - а) А. Тарковський і проблема часу в кінематографі.
 - б) Народження «ери блокбастерів» (С. Спілберг і Д. Лукас). (10 балів)
2. Кінорежисура і кіновиробництво
 - а) Створення та розвиток синопсису та тритменту.
 - б) Рух камери в авторському кіно. (10 балів)
3. Презентація та захист підсумкових творчих завдань з дисципліни. (20 балів)

9. Схема нарахування балів

Поточний контроль, самостійна робота, індивідуальні завдання				Екзамен	Сума
Розділ 1	Розділ 2	Контрольна робота, передбачена навчальним планом	Разом		
Теми 1–12	Теми 1–12	20	60	40	100
25	15				

Критерії оцінювання навчальних досягнень

*Критерії оцінювання письмових відповідей
на теоретичні питання екзаменаційної роботи*

№ з/п	Критерії оцінювання	Кількість балів за відповідь на одне питання				
		При максимум 5 балів	При максимум 10 балів	При максимум 15 балів	При максимум 20 балів	При максимум 40 балів
1	Відповідь повна, або з однією незначною помилкою	5 балів	9–10 балів	13–15 балів	17–20 балів	33–40 балів
2	Відповідь повна, але з двома-трьома незначними помилками	4 бали	7–8 балів	10–12 балів	13–16 балів	25–32 бали
3	Відповідь не досить повна та/або із суттєвими помилками	3 бали	5–6 балів	7–9 балів	9–12 балів	17–24 бали
4	Відповідь не повна, містить суттєві помилки	2 бали	3–4 бали	4–6 балів	5–8 балів	9–16 балів
5	Відповідь майже відсутня та/або не відповідає запитанню	0–1 бал	0–2 бали	0–3 бали	0–4 бали	0–8 балів

*Критерії оцінювання якості виконання
творчого завдання та/або авторського проєкту*

№ з/п	Параметри	Максимальна кількість балів за кожним із параметрів				
		При максимум 5 балів	При максимум 10 балів	При максимум 15 балів	При максимум 20 балів	При максимум 40 балів
1	Оригінальність концепції, нетривіальність ідеї, концептуальність задуму, креативність	1	2	3	4	8
2	Авторський стиль, індивідуальний почерк	1	2	3	4	8
3	Самостійність	1	2	3	4	8
4	Застосування вмінь, навичок та інструментів роботи у галузі цифрових медіа	1	2	3	4	8
5	Технічна якість виконання	1	2	3	4	8

*Параметри, за якими оцінюється якість виконання
мультимедійної презентації*

№ з/п	Параметри	Максимальна кількість балів за кожним із параметрів				
		При максимум 5 балів	При максимум 10 балів	При максимум 15 балів	При максимум 20 балів	При максимум 40 балів
1	Змістовність, повнота представленої інформації	1	2	3	4	8
2	Структурна чіткість, послідовність, вміння виділити головне, лаконічність у подачі матеріалу	1	2	3	4	8
3	Вміле використання прийомів візуалізації тексту	1	2	3	4	8
4	Єдність стилю, вдала композиція слайду та дизайн-рішення, кольори та шрифти	1	2	3	4	8
5	Грамотність, коректність, охайність оформлення	1	2	3	4	8

*Параметри, за якими оцінюється
усний захист творчого завдання та/або авторського проекту*

№ з/п	Параметри	Максимальна кількість балів за кожним із параметрів				
		При максимум 5 балів	При максимум 10 балів	При максимум 15 балів	При максимум 20 балів	При максимум 40 балів
1	Змістовність доповіді, логіка, чіткість, послідовність	1	2	3	4	8
2	Володіння професійним лексиконом	1	2	3	4	8
3	Риторична компетентність	1	2	3	4	8
4	Вміле використання прийомів ведення академічної дискусії	1	2	3	4	8
5	Естетика презентації	1	2	3	4	8

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для чотирирівневої шкали оцінювання	для дворівневої шкали оцінювання
90–100	відмінно	зараховано
70–89	добре	
50–69	задовільно	
1–49	незадовільно	не зараховано

10. Рекомендована література

Основна література

Розділ 1. Історія та теорія кінематографа

1. Бодрі Ж.-Л. Ідеологічні ефекти базисного кінематографічного апарату / пер. з фр. // Кіно-Театр. 2004, № 5. С. 19–24.
2. Брюховецька Л. І. Кіномистецтво: навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл. Київ : Логос, 2011. 391 с.
3. Історія світового та вітчизняного кіномистецтва : хрестоматія. У 2 т. / уклад. Андрій Бурій. Дрогобич : РВВ Дрогоб. держ. пед. ун-ту ім. Івана Франка, 2011. Т. 2. 2011. 539 с.
4. Кохан Т. Кінематограф у контексті культурного простору ХХ століття : монографія / Ін-т культурології НАМ України. Київ : Ін-т культурології НАМ України, 2017. 303 с.
5. Медіакультура в контексті міждисциплінарних досліджень : монографія / за загал. наук. ред. В. В. Березенко, М. А. Лепського, О. О. Семенець ; відп. ред. К. Г. Сіріньок-Долгарьова. Запоріжжя : Кераміст, 2017. 309 с.
6. Мусієнко О. Модернізм & авангард : єдність протилежностей. Кінематограф ХХ століття : монографія / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва, Київ. нац. ун-т театру, кіно і телебачення ім. І. К. Карпенка-Карого, Держ. агентство України з питань кіно. Київ : Логос, 2018. 398 с.
7. Погребняк Г. П. Авторський кінематограф у художній культурі другої половини ХХ – початку ХХІ століття. Канд. дис.... докт. мистецтвознавства. 26.00.01 – теорія та історія культури Київ, 2021. 469 с.
8. Скуратівський В. Коли і де народилося рухоме зображення? До 125-річчя кіно // Кіно-Театр. 2020. № 4. С. 12–15.
9. Dixon W. W., Foster G. A. A Short History of Film. 3rd ed. New Brunswick, NJ : Rutgers University Press, 2018. 524 p.
10. Sikov E. Film Studies.: An Introduction 2nd ed. New York : Columbia University Press, 2020. 272 p. (Film and Culture Series).

Розділ 2. Кінорежисура і кіновиробництво

1. Довженко О. Щоденникові записи, 1939–1956. Харків : Фоліо, 2013. 306 с.
2. Зубавіна І. Б. Екранна культура : Засоби моделювання художньої реальності / ПСМ АМУ. Київ : Інтертехнологія, 2006. 272 с.
3. Зубавіна І. Б. Кінематограф незалежної України: тенденції, фільми, постаті / Акад. мистец. України, Ін-т пробл. сучасного мистец. Київ : Фенікс, 2007. 304 с.
4. Ілляшенко В. В. Книга режисури. Київ : ВІК, 2002. 143 с.
5. Корнієнко І. С. Про кіномистецтво. Київ : Мистецтво 2000. 285 с.

6. Миславський В. Кінословник : Терміни, визначення, жаргонізми / Харківський державний університет мистецтв. Харків : ХЧМГУ, 2007. 328 с.
7. Український словник-довідник екранних медіа : лексикон кіно, телебачення, відео та Інтернету : бл. 2000 термінів і ключ. понять з галузей історії, теорії, поетики, наук.-природн. засад, технологій, творч. професій, менедж. і соц. функцій сучас. екрана / Олександр Рутковський ; НАН України, Ін-т мистецтвознав., фольклористики та етнології ім. М. Т. Рильського. Київ : ІМФЕ ім. М. Т. Рильського НАН України, 2007. 302 с.
8. Яськів О. Вечір з кіно. Харків : Фоліо, 2018. 528 с.
9. Dancyger K. The Technique of Film and Video Editing: History, Theory, and Practice. 6th ed. New York ; London : Routledge : 2018. 537 p.
10. Fox V. Documentary Media: History, Theory, Practice. 2nd ed. New York ; London : Routledge, 2017. 364 p.

Допоміжна література

1. Горпенко В. Г. Архітекtonіка фільму : Режисерські засоби і способи формування структури екранного видовища : в 5 т. / Київ. держ. ін-т театр. мистецтв ім. І. К. Карпенка-Карого. Київ : ДІТМ, 2000. Т. 1. Довиразне зображення. 242 с. Т. 2. Дія – драматургічні засади архітекtonіки. 118 с. Т. 3. Ч. 1. Монтажна архітекtonіка фільму. Кадрозчеплення. 157 с. Т. 3. Ч. 2. Монтажна архітекtonіка фільму. Сюжетотворення. 182 с. Т. 4. Ч. 1. Архітекtonіка кольору. Природа. Функції. 182 с. Т. 4. Ч. 2. Архітекtonіка кольору. Видова специфіка кольору. 140 с. Т. 5. Архітекtonіка фільму як системне (структурне) утворення. 250 с.
2. Демещенко В. В. Кіно як синтез мистецтв: звук і музика : монографія. Київ : НАКККіМ, 2012. 336 с.
3. Джеймісон Ф. Постмодернізм, або Логіка культури пізнього капіталізму / пер. з англ. П. Дениска. Київ : Курс, 2008. С. 22–76.
4. Кісін В. Б. Із творчої спадщини. Київ : КМ Academia, 1999. 351 с.
5. Скуратівський В. Екранні мистецтва у соціокультурних процесах ХХ століття : Генеза. Структура. Функція. Т. 1. Київ : Поезія, 1997. 224 с. : Т. 2. 229 с.
6. Bordwell D. Narration in the Fiction Film. Madison : University of Wisconsin Press, 1985. 370 p.
7. Cousins M. The Story of Film. London : Pavilion, 2013. 512 p.
8. Documentary Handbook. Making a documentary in Central and Eastern Europe in the context of international co-production. Prague : IDF, 2005. 124 p.
9. Honthamer E. L. The Complete Film Production Handbook. 4th ed. London : Focal Press, 2010. 544 p. (American Film Market Presents).
10. Kittler F. Gramophone, Film, Typewriter / transl. from germ. G. Winthrop, M. Wutz. Stanford, CA : Stanford University Press, 1999. 315 p.

11. Посилання на інформаційні ресурси в Інтернеті, відеолекції, інше методичне забезпечення

Розділ 1. Історія та теорія кінематографа

1. Кіноаналітичний семінар «Дивитися Дельоза». URL : http://univertv.ru/video/iskusstvo/kino/kinoanaliticheskij_seminar_smotret_de-leza/?mark=all (дата звернення: 25.08.2021).
2. КіноБаза : сайт про кіно українською. URL : <https://www.hurtom.com/portal/> (дата звернення: 25.08.2021).
3. Кіноблог. URL : <http://kinoblog.com/> (дата звернення: 25.08.2021).
4. Кінопортал Cinemator : усе про кіно українською. URL : <https://cinemator.org/> (дата звернення: 25.08.2021).

5. Кінопортал про сучасне кіно. URL : <https://kinoyurco.com/> (дата звернення: 25.08.2021).
6. Кінопростір : знайди своє кіно. URL : <https://kinoprostir.com/> (дата звернення: 25.08.2021).
7. Кіно-Театр. URL : <http://www.ktm.ukma.edu.ua> (дата звернення: 25.08.2021).
8. Кінощоденник. URL : <http://kinodnevnik.com/> (дата звернення: 25.08.2021).
9. Колекція кіно онлайн. URL : <https://maxemel1979.io.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).
10. Centre for Visual and Cultural Studies (CVCS), Scotland, Edinburgh. URL : <http://www.esa.ac.uk/index.php?id=691> (дата звернення: 25.08.2021).
11. Cineticle : Інтернет-журнал про авторське кіно. URL : <http://cineticle.com/> (дата звернення: 25.08.2021).
12. Interfaces : Studies in Visual Culture book series. URL : <http://www.upne.com/series/IVSS.html> (дата звернення: 25.08.2021).
13. Journal of Vision : An online, open access journal of vision science. URL : <http://www.journalofvision.org/> (дата звернення: 25.08.2021).
14. News and Resources for Visual Anthropology. URL : <http://www.visualanthropology.net/> (дата звернення: 25.08.2021).
15. Society for Visual Anthropology. URL : <http://societyforvisualanthropology.org/> (дата звернення: 25.08.2021).
16. The Internet Movie Database (IMDb). URL : <http://www.imdb.com> (дата звернення: 25.08.2021).
17. The Journal of Visual Culture. URL : <http://www.journalofvisualculture.org/> (дата звернення: 25.08.2021).
18. Visual and Media Anthropology Archive. URL : <http://www.antropologiavisual.net/> (дата звернення: 25.08.2021).

Розділ 2. Кінорежисура і кіновиробництво

1. Атанесян А. Наука продюсувати. URL : <http://kinoart.ru/archive/2003/11/n11-article18> (дата звернення: 25.08.2021).
2. Державне агентство України з питань кіно. URL : <http://dergkino.gov.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).
3. Європейська документальна мережа. URL : <http://www.edn.dk> (дата звернення: 25.08.2021).
4. Інформаційно-освітній портал про телебачення і кіноіндустрію. URL : <http://kinomaster.org/> (дата звернення: 25.08.2021).
5. Каталог міжнародних кінофестивалів. URL : <http://www.festagent.com> (дата звернення: 25.08.2021).
6. Кіноархиви світу. URL : <https://cineblog.livejournal.com/5716.html> (дата звернення: 25.08.2021).
7. Крол А. Продюсування кіно. URL : <http://snimifilm.com/statyi/aleksei-krol-bitva-titanov-chast-1-modeli-pribyli-krupnogo-kinobiznesa> (дата звернення: 25.08.2021).
8. Міжнародний фестиваль документального кіно про права людини Docudays UA. URL : <http://docudays.org.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).
9. Національна спілка кінематографістів України. URL : <http://www.ukrkino.com.ua> (дата звернення: 25.08.2021).
10. Новини кіно. URL : http://films.com.ua/news/kino/movies_online/2537 (дата звернення: 25.08.2021).
11. Покадровый план и как он спасет ваш следующий проект. URL : <https://tvkinoradio.ru/article/article13067-pokadrovij-plan-i-kak-on-spaset-vash-sleduyushij-proekt> (дата звернення: 25.08.2021).

12. Приклад трейлеру Stream of Love (IDFA winner). URL : https://www.youtube.com/watch?v=7e4vuNln_iU (дата звернення: 25.08.2021).
13. Про.Кіно – дослідження екранної культури. URL : http://today.kiev.ua/Pro_Kino__doslidgennya_ekrannoji_kulturi/ (дата звернення: 25.08.2021).
14. Рецепт фестивального кіно. URL : <https://moviegram.com.ua/recipe-berlinale/?fbclid=IwAR1-T5rtkiGTosVt10QUTf9WLfnhXmgbixZlj7Zkh1Fbug5uGoT4D03bq9E> (дата звернення: 25.08.2021).
15. Сайт незалежного кіно. URL : <http://www.indiewire.com>. (дата звернення: 25.08.2021).
16. Статті про основи кіновиробництва. Процес створення фільму від А до Я. URL : <http://snimifilm.com/almanakh> (дата звернення: 25.08.2021).
17. Сценарна майстерня. URL : <http://www.screenplay.com.ua> (дата звернення: 25.08.2021).
18. Як розробити власний сайт на прикладі сайту фільму «Життя Інших». URL : <http://www.sonyclassics.com/thelivesofothers/swf/index.html> (дата звернення: 25.08.2021).
19. 6 Practical Tips That Will Help You Become a More Efficient & Organized Editor. URL : <https://nofilmschool.com/2015/06/6-practical-tips-will-help-you-become-more-efficient-organized-editor> (дата звернення: 25.08.2021).
20. 7 Tips to Help You Succeed as a Freelance Filmmaker. URL : <https://nofilmschool.com/2013/02/7-tips-freelance-filmmaker-ryan-e-walters> (дата звернення: 25.08.2021).
21. 9 Cinematography Tips for Directors with No Space & No Budget. URL : <https://nofilmschool.com/2014/10/9-cinematography-tips-for-directors-no-space-no-budget> (дата звернення: 25.08.2021).
22. 10 Different Kinds of Montages That Can Help Make Your Film More Dynamic. URL : <https://nofilmschool.com/2015/12/10-different-kinds-montages-can-help-make-your-film-more-dynamic> (дата звернення: 25.08.2021).
23. Docudays. URL : <http://docudays.ua/> (дата звернення: 25.08.2021).
24. Filmmaker Check List. URL : <https://www.filmmakingstuff.com/subscribe/> (дата звернення: 25.08.2021).
25. How to Shoot a Documentary. URL : <https://www.nyfa.edu/student-resources/shoot-documentary/> (дата звернення: 25.08.2021).
26. How to Write, Direct, and Survive Your First Feature Film. URL : <https://nofilmschool.com/Starfish-movie-interview?fbclid=IwAR060BZqCbaKFa5kGOxzstVIftOmrlKwY4bSUQVkhyza-kSfY8tx6f9NZx0> (дата звернення: 25.08.2021).
27. Introduction to Documentary Film Production : From Pre-Production to Post. URL : <https://www.stage32.com/classes/Introduction-to-Documentary-Film-Production> (дата звернення: 25.08.2021).
28. Massive List of Film Grants. URL : https://nofilmschool.com/2014/06/money-film-makers-grants-part-ii-summer-deadlines?awt_l=FO822&awt_m=3hYrORuKxwBjwS7 (дата звернення: 25.08.2021).
29. New York Film Academy. URL : <https://www.nyfa.edu/> (дата звернення: 25.08.2021).
30. Taste of Cinema. URL : <http://www.tasteofcinema.com/> (дата звернення: 25.08.2021).
31. What Makes a Film Great? Here Are 6 Elements to Watch For. URL : https://nofilmschool.com/2016/02/6-elements-great-film?fbclid=IwAR0xwZGHkr08o4Dzo-By0S-0YdJIo5seM7kpMeYpqC3vG86tCniX_Z5L9r8 (дата звернення: 25.05.2021).